

Vlaams
Parlement

ingediend op **563** (2020-2021) – Nr. 1
26 november 2020 (2020-2021)

Voorstel van resolutie

van Caroline Gennez, Hannelore Goeman en Katia Segers

over het versterken van de investeringen
in ventilatie in het kader van
het relanceplan Vlaamse Veerkracht

TOELICHTING

Vlaanderen wordt geconfronteerd met een tweede golf van het coronavirus. De heropflakking van het virus doet het aantal besmettingen razendsnel stijgen en dat met de winter voor de deur. In de komende periode zullen de temperaturen dalen en zal het leven zich grotendeels binnen(shuis) afspelen. In de wetenschap dat de kwaliteit van de binnenlucht in Vlaamse (publieke) gebouwen ondermaats is, betekent dat een ernstige bedreiging van de volksgezondheid, met alle economische en maatschappelijke gevolgen van dien. Er moet dan ook dringend actie worden ondernomen om de kwaliteit van de binnenlucht te verbeteren. Er zijn in Vlaanderen grootscheepse investeringen in publieke infrastructuur nodig voor een betere ventilatie, luchtcirculatie en -zuivering. Dat is bovendien belangrijk in de strijd tegen het coronavirus, en voor de gezondheid en het welbevinden van iedereen: op school, op het werk en in de vrije tijd. Door gericht te investeren in het patrimonium krijgen de economie en het maatschappelijk leven op korte termijn zuurstof, in het postcoronatijdperk.

Recente onderzoeken van 236 wetenschappers leveren steeds meer evidentie dat het coronavirus zich kan verspreiden via fijne druppeltjes die in de lucht blijven hangen. Volgens die experts is aerosol zelfs de belangrijkste verspreider van het virus. De kans dat iemand via die weg besmet raakt, stijgt exponentieel naarmate die persoon zich (langere tijd) met verschillende personen in een gesloten ruimte bevindt. COVID-19-patiënten die hoesten, niezen, zingen of roepen, verspreiden zelfs als ze een mondkapje dragen, enorm veel virusdeeltjes via aerosoldruppels, die lange tijd in gesloten ruimtes blijven rondzweven. Die druppels kunnen uren later nog mensen besmetten. Als de binnenlucht voldoende verversed wordt, daalt de kans op besmetting substantieel. De verluchting en ventilatie van binnenruimtes is dus uitermate belangrijk. De kwaliteit van de binnenlucht kan verbeterd worden door ruimtes permanent beter te ventileren, door een continue toevoer van 100 procent verse buitenlucht via ventilatiesystemen met hoogwaardige filters of via intensieve luchtverversing door het openzetten van ramen en deuren. Ventilatie, natuurlijk of mechanisch, geeft zuurstof. Daarom moet de aanwezigheid van die aerosoldruppels in binnenruimtes via doelgerichte investeringen worden vermeden.

Een daadkrachtig ventilatiebeleid heeft een hele reeks voordelen op korte en lange termijn. In de eerste plaats kan het coronabesmettingen vermijden, wat zorgt voor minder druk op de gezondheidszorg. De vermeden chronische gezondheidsschade verlaagt de gezondheidskosten op lange termijn en zorgt voor minder arbeidsongeschiktheid. Coronabesmettingen voorkomen door ventilatiemaatregelen kost daardoor veel minder dan een reactieve aanpak. Daarnaast blijven mensen ook economisch actief en voorkomt zo'n beleid nieuwe besmettingsgolven en strenge maatregelen met maatschappelijke neveneffecten die uitermate schadelijk zijn voor de economie en het welbevinden. Met een verbeterde binnenluchtkwaliteit en -circulatie krijgen ook andere ziektes, zoals de jaarlijkse griep, minder vrij spel.

Een tweede goede reden om meer in te zetten op een betere binnenluchtkwaliteit is de directe link met welbevinden, prestaties en productiviteit. Werken, leren en leven in een ruimte met een slechte luchtkwaliteit door te hoge CO₂-waarden of door een slechte luchtvochtigheid verlaagt de productiviteit, de concentratie en het algemeen comfort. Een CO₂-concentratie van 800 à 1000 ppm heeft daar al een negatief effect op. Onderzoek in scholen toont aan dat de testresultaten van leerlingen met 15 procent stijgen als het ventilatiedebiet verdubbeld wordt.

Los van het coronavirus is het dus hoog tijd om werk te maken van een betere binnenluchtkwaliteit. Inzetten op de ventilatie en verluchting van gebouwen is daarbij de meest evidente eerste stap. Het ontbreekt het huidige beleid aan een degelijke aanpak om de binnenluchtkwaliteit te verbeteren. De Vlaamse

Milieumaatschappij monitort nauwlettend de buitenlucht op vervuiling door ozon, stikstofoxiden, fijn stof, ammoniak en andere stoffen die schadelijk zijn voor mens en milieu. De binnenluchtkwaliteit wordt echter niet structureel gemonitord. Toch wijzen verschillende onderzoeken op het belang van een goede binnenluchtkwaliteit, en onder andere de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) roepen op om werk te maken van een betere binnenlucht. Uit het beperkte aantal studies en metingen dat wel voorhanden is, blijkt dat de binnenluchtkwaliteit van onder meer scholen, kantoren en woonzorgcentra vaak onder de kwaliteitseisen ligt en dat die gebouwen in de meeste gevallen de minimumventilatie-normen niet halen.

Bij gebrek aan data kan er niet precies ingeschat worden hoe ernstig de situatie is. Ook bestaan er geen algemene preventiecampagnes, voorschriften of gidsen om de luchtkwaliteit op peil te houden.

Wel werden als coronamaatregel de ventilatieaanbevelingen voor scholen aangepast, evenwel zonder dat daarvoor voldoende middelen werden uitgetrokken om die voorschriften in de praktijk te realiseren. De huidige situatie vereist dat ventilatie een beleidsprioriteit wordt voor de Vlaamse overheid. Helaas is er in het relanceplan Vlaamse Veerkracht van ventilatie-investeringen geen sprake.

Daarom vragen de indieners van dit voorstel van resolutie aan de Vlaamse Regering om zo snel mogelijk een krachtig ventilatiebeleid te voeren. Meten is weten. Om een investerings- en ventilatiestrategie te kunnen bepalen is er dan ook meer kennis over de luchtkwaliteit in Vlaamse gebouwen nodig. CO₂-concentraties moeten permanent gemeten worden. Zo kan kennis worden verworven over waar de prioriteiten moeten liggen en waar de beschikbare middelen het meest zullen renderen. In de eerste plaats is er een monitoringcampagne nodig. CO₂-meters helpen zo nagaan of er voldoende luchtverversing is en of ventilatiesystemen goed werken, goed afgesteld staan en goed onderhouden worden. Ze geven ook een indicatie van het gemak waarmee virussen overgedragen kunnen worden in de gemeten ruimtes. Blijvende systematische monitoring van de binnenlucht in Vlaamse gebouwen is nodig om de problematiek te volgen en het beleid bij te sturen. Daarvoor moet een meetnetwerk opgestart worden. De Vlaamse Regering moet daarvoor een aankoopprogramma van CO₂-meters opstarten om te verzekeren dat ze beschikbaar zijn. Internationaal groeit de interesse voor ventilatie en daarmee neemt op de markt ook de vraag naar CO₂-meters toe.

Om te verzekeren dat alle gebouwen correct geventileerd worden, moet de Vlaamse Regering werk maken van ventilatieadviezen op maat. Zo'n advies dat rekening houdt met de structuur, de ventilatievoorzieningen, de activiteiten en de bezetting van het gebouw, moet garanderen dat de juiste maatregelen genomen worden om het gebouw te verluchten. Zo'n advies op maat zorgt er ook voor dat de maatregelen beter gevolgd worden. Meer algemeen moet de Vlaamse Regering ook de ventilatieregelgeving vertalen naar duidelijke voorschriften. Momenteel is de regelgeving over de kwaliteitsnormen van de binnenlucht (algemeen en als coronamaatregel) niet gebundeld. De transparante voorschriften moeten verder geconcretiseerd worden voor elke situatie. Op die manier heeft elke context, bijvoorbeeld een school of een cultuurvoorstelling, duidelijke regels waarvan bekend is dat ze voldoende zijn om de binnenluchtkwaliteit te garanderen.

Voor een betere ventilatie en verluchting zijn ook investeringen in gebouwen nodig. De Vlaamse Regering moet haar ventilatiebeleid koppelen aan het relanceplan Vlaamse Veerkracht. Binnen het budget voor schoolinfrastructuur, klimaat en innovatie moeten middelen uitgetrokken worden voor ventilatiemechanismes. Er moet ook steun komen voor het installeren of moderniseren van ventilatiesystemen in de culturele infrastructuur. Investeringen in ventilatie-infrastructuur zorgen ook voor een sociaal-economisch multiplicatoreffect en voor productiviteitswinst. Ze

kunnen immers deel zijn van de renovatiegolf die nu nodig is. Daarbij moet er voor lopende investeringsprojecten gekeken worden of ze aangepast zijn aan de nodige ventilatievereisten. In het bijzonder moet er aandacht gaan naar de verouderde schoolinfrastructuur. Met die investeringen worden belangrijke economische sectoren gestimuleerd en wordt werkgelegenheid gecreëerd. Daarbij moet de regering samen met de relevante sectoren kijken hoe er via opleiding en vorming gezorgd kan worden voor de passende profielen om aan de gecreëerde vraag te voldoen.

Onderzoek in Duitsland en Nederland geeft aan dat het grootste aantal besmettingen in woonzorgcentra voorkomt, namelijk 38 procent voor Duitsland en 37 procent voor Nederland. Daarnaast zorgt het onderwijs in Nederland voor 36 procent van de besmettingen. Ook in het Verenigd Koninkrijk is het onderwijs met 44 procent van de besmettingen een enorme bron van COVID-19. Besmettingsgraden van leerlingen en leerkrachten in Vlaanderen zijn evenzeer verontrustend, met 150 besmettingen per 100.000 leerlingen in oktober 2020. Die cijfers tonen duidelijk aan dat er in de woonzorgcentra en het onderwijs sneller clusterbesmettingen plaatsvinden. Investerings in ventilatie moeten zich daarom eerst richten op het onderwijs en de woonzorgcentra. Om de ventilatie in de klaslokalen te verbeteren zullen substantiële infrastructuurmiddelen ingezet moeten worden, aangezien maar 16 procent van de schoolgebouwen goed verlucht kan worden. Een goede verluchting in de woonzorgcentra is cruciaal omdat de bewoners doorgaans gevoeliger zijn voor de binnenluchtkwaliteit.

Nederland heeft al plannen gemaakt om de optimale verluchting van klaslokalen te verzekeren. Alle scholen moeten controleren of hun ventilatiesystemen coronaproef zijn en om de kwaliteit van de binnenlucht bij te houden werden er CO₂-meters geïnstalleerd. Scholen die niet voldoen aan de ventilatienormen, zijn verplicht maatregelen te nemen. De Nederlandse regering stelt 360 miljoen euro ter beschikking aan de basis- en middelbare scholen om aanpassingen uit te voeren. Ook Duitsland zet in op ventilatie als een middel om corona in te dijken. Ook daar krijgen scholen de raad om goed te ventileren en gebruiken ze CO₂-timers die aangeven wanneer klaslokalen verlucht moeten worden. In sommige Duitse deelstaten worden middelen vrijgemaakt om ventilatoren en luchtfilterinstallaties in scholen en kinderopvangcentra te installeren. De Duitse regering trekt ook 500 miljoen euro uit om ventilatiesystemen in grote binnenruimtes te moderniseren. Zo kunnen festiviteiten en bijeenkomsten er veilig plaatsvinden.

Caroline GENNEZ
Hannelore GOEMAN
Katia SEGERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de oproep van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) om ventilatie dringend ter harte te nemen en het bijbehorende rapport waarin de SERV zijn aanbevelingen formuleert;
 - 2° recente onderzoeken van 236 wetenschappers die steeds meer bewijs leveren dat het coronavirus ook via de lucht verspreid kan worden als besmette mensen hoesten, niezen, zingen of roepen, zelfs als ze een mondkapje dragen;
 - 3° het feit dat ventilatie, verluchting, een permanente toevoer van 100 procent verse buitenlucht via ventilatiesystemen met hoogwaardige filters en een intensieve luchtverversing bij het openzetten van ramen en deuren, effectieve middelen zijn tegen de verspreiding van het coronavirus;
 - 4° onderzoek in Vlaamse scholen dat aantoonde dat in 86 procent van de Vlaamse klaslokalen de richtwaarde voor CO₂ overschreden wordt. In veel klaslokalen stijgen de CO₂-gehalten tot boven 2000 ppm, terwijl volgens de norm de concentratie 95 procent van de tijd lager dan 900 ppm moet zijn;
 - 5° de negatieve impact die een CO₂-concentratie van 800 à 1000 ppm heeft op de productiviteit, de concentratie en het comfort van mensen. Onderzoek in scholen toont aan dat de punten van leerlingen met 15 procent stijgen als het ventilatiedebiet verdubbeld wordt;
 - 6° de oproep van de Wereldgezondheidsorganisatie en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling om in te zetten op de ventilatie van binnenruimtes;
 - 7° de voordelen van een ventilatiebeleid, zoals de verminderde druk op de gezondheidszorg, de lagere gezondheidskosten op lange termijn door de vermeden chronische gezondheidsschade door het coronavirus, de afname van arbeidsongeschiktheid en de toegenomen productiviteit;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
 - 1° een daadkrachtig ventilatiebeleid te ontwikkelen om de kwaliteit van de binnenlucht in alle Vlaamse residentiële en niet-residentiële gebouwen te verbeteren;
 - 2° op korte termijn een monitoringscampagne op te starten om een zicht te krijgen op de kwaliteit van de binnenlucht in Vlaamse gebouwen en op lange termijn voor een meetnetwerk te zorgen met als doel de luchtkwaliteit in gebouwen structureel te volgen;
 - 3° vrijetijdsectoren met publiek toegankelijke infrastructuur zoals horeca, sport en cultuur via 'citizen science' te laten participeren aan structurele meetcampagnes;
 - 4° een prioriteit te maken van een collectief aankoopprogramma van CO₂-meters om de luchtkwaliteit in gebouwen structureel te volgen;
 - 5° werk te maken van ventilatieadviezen op maat die rekening houden met de structuur, de ventilatievoorzieningen, de activiteiten en de bezetting van gebouwen;
 - 6° de ventilatie- en verluchtingsadviezen te verduidelijken en te concretiseren voor elke concrete sector en situatie;
 - 7° van haar beleid rond de binnenlucht van schoolinfrastructuur en gebouwen van woonzorgcentra een prioriteit te maken;
 - 8° binnen de verschillende facetten van het relanceplan Vlaamse Veerkracht investeringsbudgetten uit te trekken voor het verbeteren van de ventilatie van de scholen, de woonzorgcentra, de culturele infrastructuur en de residentiële woningen. Daarvoor moet de regering zo veel mogelijk Europese middelen aanwenden;

- 9° in samenwerking met de relevante sectoren via opleidingen voor de nodige competenties en profielen te zorgen die de ventilatie-infrastructuur kunnen installeren en onderhouden.

Caroline GENNEZ
Hannelore GOEMAN
Katia SEGERS